

Elżbieta PAWŁOWSKA
Tomasz MOLL

***GRANICE SĄDOWEJ KONTROLI UGODY
ZAWARTEJ PRZED MEDIATOREM –
GŁOSA DO POSTANOWIENIA
SĄDU APELACYJNEGO W POZNANIU
Z DNIA 14 STYCZNIA 2014 R.,
SYGN. AKT I ACZ 2163/13***

Kontrola dopuszczalności ugody zawartej przed mediatorem nie może polegać na merytorycznym rozpoznaniu sprawy.

I. Postanowienie Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 14 stycznia 2014 r., sygn. akt I ACz 2163/13 dotyczy wyrażonej w art. 183¹⁴ § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego¹ normy, zgodnie z którą jeżeli zawarto ugodę przed mediatorem, sąd, o którym mowa w art. 183¹³, na wniosek strony niezwłocznie przeprowadza postępowanie co do zatwierdzenia ugody zawartej przed mediatorem.

Jeżeli ugoda podlega wykonaniu w drodze egzekucji, sąd zatwierdza ją przez nadanie jej klauzuli wykonalności; w przeciwnym przypadku sąd zatwierdza ugodę postanowieniem na posiedzeniu niejawnym (§ 2).

W pierwszej kolejności przedstawiona zostanie argumentacja Sądu zawarta w uzasadnieniu głosowanego postanowienia. Następnie wykładni poddana zostanie podstawa prawna zatwierdzenia ugody. Ostatnia część

¹ Dz.U. 2014.101, ze zm., zwana k.p.c.

głosy obejmować będzie podsumowanie rozważań dotyczących głosowanego postanowienia oraz jego ocenę.

II. Ocenie Sądu Apelacyjnego podlegało zażalenie na postanowienie Sądu Okręgowego w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności na rzecz ugody zawartej w postępowaniu mediacyjnym oraz zatwierdzenia tejże ugody w pozostałym zakresie.

Postanowieniem, na które uczestnik wniósł zażalenie, Sąd Okręgowy w P. w pkt 1 nadał klauzulę wykonalności na rzecz D.D. na pkt 2 ugody z dnia 7 maja 2013 r., zawartej w postępowaniu mediacyjnym pomiędzy D.D. a E.H. i w pkt 2 zatwierdził ugodę opisaną w pkt 1 postanowienia w pozostałym zakresie. W uzasadnieniu Sąd Okręgowy stwierdził, że ugoda z dnia 7 maja 2013 r. podlega wykonaniu w drodze egzekucyjnej w pkt 2. W pozostałym zakresie ugoda nie podlega wykonaniu w drodze egzekucji, a zatem Sąd Okręgowy zatwierdził ją postanowieniem na posiedzeniu niejawnym.

Zażalenie na postanowienie Sadu Okręgowego wniósł uczestnik E.H., który podniósł, że „po podpisaniu ugody mediacyjnej wyniknęły nowe okoliczności i wniósł o powołanie biegłego, który stwierdzi parametry wytrzymałościowe betonu (...)”. W oparciu o powyższe domagał się uchylecia zaskarżonego postanowienia.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu uznał, że owo zażalenie należy uznać za bezzasadne. Ugoda zawarta przed mediatorem wywołuje skutki prawne zasadniczo zrównane z ugodą zawartą przed sądem. Ugoda zawarta w postępowaniu mediacyjnym, jeżeli zawiera w swojej treści obowiązek określonego zachowania się (świadczenia) strony tej umowy, który podlega wykonaniu w drodze egzekucji, z chwilą jej zatwierdzenia przez sąd w drodze nadania klauzuli wykonalności staje się tytułem wykonawczym. Natomiast ugodę, która z uwagi na jej treść nie nadaje się do wykonania w drodze egzekucji, sąd zatwierdza postanowieniem na posiedzeniu niejawnym.

Art. 183¹⁴ § 3 k.p.c. stanowi, że sąd odmawia nadania klauzuli wykonalności albo zatwierdzenia ugody zawartej przed mediatorem, w całości lub części, jeżeli ugoda jest sprzeczna z prawem lub zasadami współżycia społecznego albo zmierza do obejścia prawa, a także gdy jest niezrozumiała lub zawiera sprzeczności.

Strony postępowania prowadzonego przed Sądem Apelacyjnym w dniu 7 maja 2013 roku zawarły przed mediatorem ugodę, przedmiotem której było ustalenie terminów spłaty zadłużenia Przedsiębiorstwa Budowlanego (...) wobec Przedsiębiorstwa (...), wynikającego ze szczegółowo wymienionych faktur.

Pkt 1 ugody zawierał oświadczenie stron w przedmiocie ustalenia terminów spłaty zadłużenia E.H. wobec D.D., które wynika z wymienionych w ugodzie 9 faktur. W pkt 1 strony ustaliły, że E.H. zapłaci zadłużenie w kwotach: 25 000 zł w terminie do 15 maja 2013 r., 25 000 zł w terminie do 15 czerwca 2013 r., 25 000 zł w terminie do 15 lipca 2013 r., 25 000 zł w terminie do 15 sierpnia 2013 r. i kwotę 37 054,38 zł w terminie do 15 września 2013 r. wraz z należnymi odsetkami ustawowymi tytułem spłaty zadłużenia, o którym mowa w pkt 1.

Sąd Apelacyjny podkreślił, że w rozpoznawanej sprawie nie zachodziła żadna z przyczyn, w świetle której można by odmówić nadania klauzuli wykonalności na pkt 2 ugody zawartej pomiędzy stronami, jak również jej zatwierdzenia w pozostałym zakresie. Przyczyny, które stanowią przeszkodę dla zatwierdzenia ugody zawartej przed mediatorem, określone w art. 183¹⁴ § 3 k.p.c., mają charakter katalogu zamkniętego (*numerus clausus*), który nie podlega wykładni rozszerzającej. Kontrola dopuszczalności ugody zawartej przed mediatorem nie może polegać na merytorycznym rozpoznaniu sprawy, bowiem wykracza poza katalog przesłanek określonych w art. 183¹⁴ § 3 k.p.c.

Z uwagi na powyższe Sąd Apelacyjny uznał, że zarzuty, podniesione przez skarżącego w sposób bardzo ogólny, nie mogły doprowadzić do uwzględnienia zażalenia, w konsekwencji czego oddalił zażalenie na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c.

III. Istotą mediacji jest doprowadzenie do zażegnania sporu poprzez wypracowanie takiego rozwiązania, które zostanie zaakceptowane przez wszystkie strony. A zatem, w przeciwieństwie do postępowania sądowego, nie chodzi o spór o prawo i w efekcie owego sporu o ustalenie, która strona z punktu widzenia przepisów miała rację, a o zaproponowanie i przyjęcie takiego rozwiązania, które niezależnie od występującego pomiędzy skonfliktowanymi stronami stosunku prawnego doprowadzi do zażegnania konfliktu².

Postępowanie mediacyjne – jak podkreśla Katarzyna Korszyńska³ – składa się z kilku etapów: 1) złożenie wniosku o mediację i wybór mediatora, 2) przygotowanie do mediacji, 3) posiedzenie (posiedzenia)

² T. Moll, *Postępowanie mediacyjne na gruncie ustawy – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi*, Kwartalnik ADR Arbitraż i Mediacja, nr 2(30)/2015, s. 39.

³ Por. K. Korszyńska, *Spory: czas na pokojowe rozmowy*, Rzeczpospolita PCD, 2014, nr 11.

mediacyjne, 4) spisanie protokołu⁴ i – w przypadku dojścia stron do porozumienia – ugody⁵, 5) złożenie protokołu z mediacji przez mediatora w sądzie oraz wystąpienie przez stronę do sądu z wnioskiem o jej zatwierdzenie⁶, 6) niezwłoczne przeprowadzenie przez sąd postępowania co do zatwierdzenia ugody zawartej przed mediatorem.

A zatem ugoda zawarta przed mediatorem jest etapem postępowania obejmującego wzajemne porozumienie stron, które nie podlega jednak wykonaniu w drodze egzekucji. Ugoda zawarta przed mediatorem, która nie została zatwierdzona przez sąd (z uwagi na to, że żadna ze stron nie wystąpiła o jej zatwierdzenie bądź też sąd odmówił jej zatwierdzenia) wywołuje jedynie skutki prawne ugody pozasądowej (umowy prawa cywilnego)⁷.

W celu zabezpieczenia możliwości wykonania ugody w drodze egzekucji, konieczne jest przeprowadzenie postępowania co do jej zatwierdzenia. Jak słusznie zauważył Piotr Sławicki, tytułem egzekucyjnym może być dokument o charakterze urzędowym, wobec czego przyjąć należy, iż ugoda mediacyjna staje się takim tytułem dopiero po jej zatwierdzeniu przez sąd. W świetle powyższego ugoda zasadniczo będzie stanowiła tytuł egzekucyjny z nadaniem jej klauzuli wykonalności, co jest równoznaczne z jej kwalifikacją jako tytułu wykonawczego⁸.

Przedstawiony w głosowanym postanowieniu problem dotyczy etapu przeprowadzenia przez sąd postępowania co do zatwierdzenia ugody zawartej przed mediatorem. A zatem chodzi o sytuację, w której sąd dokonuje wstępnej oceny ugody pod kątem tego, czy zawiera ona treść pozwalającą na jej zatwierdzenie poprzez nadanie klauzuli wykonalności, jeżeli podlega wykonaniu w drodze egzekucji, albo na podstawie postanowienia

⁴ Protokół podpisuje mediator. Jeżeli strony zawarły ugodę przed mediatorem, ugodę zamieszcza się w protokole albo załącza się do niego.

⁵ Przez podpisanie ugody strony wyrażają zgodę na wystąpienie do sądu z wnioskiem o jej zatwierdzenie, o czym mediator informuje strony.

⁶ Zgodnie z art. 183¹³ § 1 k.p.c. w przypadku gdy strona, po zawarciu ugody, w ramach mediacji prowadzonej na podstawie umowy o mediację wystąpi do sądu z wnioskiem o zatwierdzenie ugody, mediator składa protokół w sądzie, który byłby właściwy do rozpoznania sprawy według właściwości ogólnej lub wyłącznej. W razie skierowania przez sąd sprawy do mediacji mediator składa protokół w sądzie rozpoznającym sprawę (§ 2).

⁷ P. Telenga, *Komentarz aktualizowany do art.183(14) Kodeksu postępowania cywilnego*, LEX/el., (dostęp – 12.09.2016).

⁸ P. Sławicki, *Charakter prawny ugody zawartej przed mediatorem w świetle nowelizacji k.p.c. z dnia 16 września 2011 roku*, Studia Prawnicze KUL, 2014, nr 4, s. 127.

wydanego na posiedzeniu niejawnym, odnośnie do ugód niepodlegających wykonaniu w drodze egzekucji⁹.

Ugoda zawarta przed mediatorem podlega ocenie sądu w zakresie negatywnych przesłanek określonych w art. 183¹⁴§ 3 k.p.c. Jak już wspomniano, w myśl art. 183¹⁴§ 3 k.p.c., sąd odmawia nadania klauzuli wykonalności albo zatwierdzenia ugody zawartej przed mediatorem, w całości lub części¹⁰, jeżeli ugoda jest sprzeczna z prawem lub zasadami współżycia społecznego albo zmierza do obejścia prawa, a także gdy jest niezrozumiała lub zawiera sprzeczności.

Podnoszenie zatem w zażaleniu na postanowienie sądu w sposób lakoniczny nowych okoliczności, które *nota bene* nie wynikają z żadnych przedstawionych przez uczestnika dowodów, lecz z jego przypuszczeń, nie może doprowadzić do jego uwzględnienia (uchylenia zaskarżonego postanowienia).

Wyjście przez sąd, w trakcie prowadzenia postępowania co do zatwierdzenia ugody zawartej przed mediatorem, poza przesłanki określone w art. 183¹⁴§ 3 k.p.c. zaprzeczałoby istocie mediacji i doprowadziłoby do traktowania ugody jako zaledwie propozycji rozstrzygnięcia określonej sprawy w postępowaniu sądowym. Mediacja bowiem, jako alternatywna metoda rozstrzygania sporów, polega na stworzeniu możliwości przedstawienia przez wszystkie – równe sobie – strony sporu własnych argumentów i zarzutów, zapoznaniu się z argumentami i zarzutami strony przeciwnej, przedyskutowaniu przedstawionych przez obie strony racji i podjęciu próby wypracowania takiego rozwiązania sporu, które będzie możliwe do zaakceptowania i przyjęcia przez skonfliktowane dotychczas podmioty¹¹.

IV. W podsumowaniu należy stwierdzić, że ugodę zawartą przed mediatorem, w celu jej zatwierdzenia sąd ocenia w świetle katalogu zawartego w art. 183¹⁴§ 3 k.p.c., mającego zamknięty charakter, a zatem niepodlegającego wykładni rozszerzającej. Ingerencja przez sąd w wypracowaną przez strony w toku postępowania mediacyjnego treść ugody oznaczała-

⁹ Por. Postanowienie Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 16 października 2012 r., I ACz 1593/12, LEX nr 1223391.

¹⁰ „(...) Odmowa zatwierdzenia ugody zawartej przed mediatorem powinna być traktowana jako wyjątek od zasady autonomii woli stron”, M. Białecki, *Postępowanie przed sądem w przedmiocie zatwierdzenia ugody*, (w:) *Mediacja w postępowaniu cywilnym*, LEX/el., (dostęp – 12.09.2016).

¹¹ T. Moll, *op. cit.*, s. 38.

by, jak słusznie zauważył w głosowanym postanowieniu Sąd Apelacyjny, merytoryczne rozpoznanie sprawy.

Należy zatem zgodzić się z postanowieniem Sądu Apelacyjnego w Poznaniu, Wydział I Cywilny, który po rozpoznaniu w dniu 14 stycznia 2014 r. na posiedzeniu niejawnym sprawy z wniosku D.D. przy uczestnictwie E.H. o nadanie klauzuli wykonalności ugodzie zawartej w postępowaniu mediacyjnym na skutek zażalenia E.H. na postanowienie Sądu Okręgowego w P. z dnia 4 października 2013 r., sygn. akt IX GCo 137/13 postanowił oddalić zażalenie.